

Hirschler Ignác előbb idézett naplójában így utal Arany levelére és honoráriumára: „Eingelaufene Briefe: . . . Arany János (Hon.)” Hogy korábban és később is volt kapcsolat közöttük, mutatja naplója: 1876 december 31-én újévi üdvözlötet küldött Aranynak. Ezt megismételte 1878. jan. 1-én. Jan. 2-án az a bejegyzés olvasható, hogy Arany is küldött újévi kártyát neki. Ez — tudtommal — nincs meg a Hirschler-hagyatékban.

Scheiber Sándor

### József Attila versei a szegedi Színházi Ujság című hetilapban

Kutatásaim során a *Színház és Társaság* című hetilap tanulmányozása közben bemutattak Jenő Istvánnak, e lap volt szerkesztőjének, József Attila szegedi fiatalkori barátjának. (Vö. József Attila Emlékkönyv. Szépirodalmi Könyvkiadó 1957. Szerkesztette Szabolcsi Miklós. Jenő István: Visszaemlékezéseim József Attilára. 68—72.)

Beszélgetésünk közben felhívta figyelmem arra, hogy volt még egy hasonló hetilap, amelyben annak idején ő is irogatott. Érdekesnek találtam utánanézni, hátha találok valami nyomot József Attiláról. Rá is találtam. A *Színház és Társaság* című hetilapnak létezett annak idején még egy ikertestvére éspedig a *Színházi Ujság* (szöveges színlap), színházi, művészeti és szépirodalmi hetilap Úr György szerkesztésében, amely József Attila verseit is közölte; mégpedig az 1924-es nov. 1. 6. szám, 2. lapján az „Üvegöntők”-et, az 1925-ös jan. 17-i 16. sz. 4. lapján a „Magyarok” című verse második részét és az ugyanez év január 24-i 16. sz. 13. lapján a „Forduló” címűt.

Ellenőrizve az akkori, Szegeden kiadott napi-, hetilapokat és más kiadású műveket, kiderült, hogy a fent nevezett *Színházi Ujság*-ot a József Attila Összes Művei (II. kiadás, 1955) kritikai kiadás nem ismeri, csak pótlásként jelzi a *Magyarok* és a *Forduló* c. versek megjelenését, nem tartva számon az általam alább bemutatott szövegváltozatokat. (II. k. 484. l.) Pedig az említett *Színházi Ujság* elég ismert hetilap volt. Írtak benne országosan ismert nevezetességek, éspedig Juhász Gyula, Móra Ferenc, dr. Lugosi Döme ügyvéd, aki a *Színházi Ujság* alapítója volt, Baróthy József, az akkori szegedi színház főrendezője, Magyar László, a Szeged és utána a Délmagyarország című napilap munkatársa és karikaturistája, Jenő István szerkesztő stb.

A három vers közül a *Magyarok* II. része jelent meg eltéréssel a lapban: Eltérések a kritikai kiadás szövegétől (ÖM<sup>2</sup> T. 80.):

- 2 kenyér
- 6 Száguldó, vad ménések nyomán
- 7 A barna földek tompa dobaját
- 10 mosl (sajtóhiba)
- 12 Még temetőnek is kicsi lett  
világunk
- 14 kibírnunk,
- 16 vágunk,
- 19 vllhar (sajtóhiba)
- 22 Hogy minden búzatábla szeme kiperegjen

A másik két költeményben kevésbé jelentős ékezet- és központozás-eltéréseket állapítottam meg.

A *Magyarok* II. fenti változatai bevilágítanak a vers keletkezésének eddig ismeretlen részleteibe.

Jan Sobolewski